

Nr 189.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förlängning av giltighetstiden för vissa tilläggstullar; given Stockholms slott den 19 mars 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Herman Eriksson.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BAGGE, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Eriksson, anmäler efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet fråga om förlängning av giltighetstiden för vissa tilläggstullar beträffande vadd av bomull, damhattar, fajans- och porslinsvaror samt vattenmätare och anför därvid följande.

Gällande bestämmelser samt inkomna framställningar.

Vadd av bomull. Vadd, alla slag, kardad bomull härunder inbegripen, hänföres, med en tullsats av 10 kronor för 100 kilogram, i gällande tulltaxa till nr 397, som är uppdelat på statistiskt nr 916, omfattande vadd av bomull, kardad bomull härunder inbegripen, och statistiskt nr 917, omfattande annan vadd. Okardad bomull (tulltaxenr 395, stat. nr 901) liksom även bomullsavfall (tulltaxenr 395, stat. nr 909) med flera spånadsämnen i form av råvaror och avfall åtnjuta tullfrihet.

I överensstämmelse med beslut av 1939 års lagtima riksdag utfärdade Kungl. Maj:t den 22 juni 1939 förordning (nr 347) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa, innefattande tilläggstull för tiden 1 juli 1939—30 juni 1941 för vadd av bomull, kardad bomull härunder inbegripen, blekt. Sagda förordning har jämlikt beslut av 1941 års riksdag genom förordning den 20 juni 1941 (nr 431) erhållit fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1943. Tilläggstullen utgår med 15 kronor för 100 kg.

I skrivelse den 28 januari 1943 har *Mölnlycke Väfveriaktiebolag* hemställt om bibehållande av nämnda tilläggstull även efter den 30 juni 1943 och därvid anført, att de skäl, som år 1941 föranledde förlängning av giltighetstiden för tilläggstullen, ännu kvarstodo.

Damhattar. För hattar, ej av pälsverk, även halvfärdiga, andra än med blommor eller plymer monterade damhattar, utgår enligt tulltaxerubrikerna nr 630—632 tull i enlighet med följande uppställning:

av annat ämne (än oljad vävnad eller vara, innehållande silke eller gulddragartråd):

630	ogarnerade; ävensom mössor, sydda av flätor, hänförliga till nr 358, samt s. k. filtstumpar	1 st. —: 50
	andra slag:	
631	försedda med garnering eller montering av varor, innehållande silke	1 st. 1: —
632	andra	1 st. —: 75.

I överensstämmelse med beslut av 1934 års riksdag utfärdade Kungl. Maj:t den 22 juni 1934 förordning (nr 371) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa, innefattande bland annat tilläggstullar för tiden 1 juli 1934—30 juni 1937 å vissa slag av garnerade och ogarnerade damhattar. Senast genom förordning den 26 april 1940, nr 282, ha jämlikt 1940 års lagtima riksdags beslut berörda tilläggstullar erhållit förlängd giltighet för tiden till och med den 30 juni 1943. Tilläggstullarna utgå enligt följande grunder.

Tulltaxe- nr	Statistiskt nr	V a r u s l a g	Tilläggstull kronor
		Hattar, ej av pälsverk, andra än herrhattar, även halvfärdiga:	
		andra slag:	
		av annat ämne:	
ur 630	ur 1194:3— 1196	ogarnerade, med undantag av s. k. stråstumpar och capeliner..	1 st. —: 50
		andra slag:	
ur 631	1198:3 ur 1199— 1200	försedda med garnering eller montering av varor, innehållande silke.....	1 st. —: 75
ur 632	ur 1201— 1203	andra.....	1 st. —: 75

I denna tabell ha de statistiska numren redovisats i enlighet med vissa ändringar i den statistiska uppdelningen inom varugruppen hattar, som vidtagits med giltighet från och med den 1 januari 1941.

I skrivelse den 26 januari 1943 har *Sveriges damhattfabrikanters förening* anhållit om vidtagande av åtgärder för ytterligare förlängning av giltighetstiden för tilläggstullarna å damhattar. Till stöd härför har föreningen anfört i huvudsak följande.

Tack vare ifrågavarande tilläggstullar har den inhemska damhattindustrien kunnat hävda sin ställning på den svenska marknaden trots den starka konkurrensen från utlandet. Ett fortsatt stöd genom tullskydd är fortfarande påkallat för att denna industri, som för närvarande sysselsätter betydligt över 3,000 arbetare, skall kunna upprätthålla sin verksamhet i nöjaktig utsträckning. De skäl, som legat till grund för genomförandet av tilläggstullarna, kunna fortfarande i samma mån som tidigare åberopas för ett bibehållande av tullskyddet.

Fajans- och porslinsvaror. Nu gällande tullar å de för den inhemska porslinsindustrien mest betydande tillverkningarna av fajans- och porslinsvaror utgå enligt följande grunder.

Tulltaxe- nr	Statistiskt nr	V a r u s l a g	Tull för 100 kg kronor	Tillägs- tull för 100 kg kronor
		Fajans- och porslinsvaror, ej särskilt nämnda:		
		— — — — —		
		andra slag:		
		av äkta porslin:		
		vita eller enfärgade:		
693	{1282	för hushållsbruk..... N	30: —	15: —
	{1283	andra ..... N	30: —	
		två- eller flerfärgade eller för- gyllda, försilvrade eller på an- nat likartat sätt dekorerade:		
694	{1284	för hushållsbruk..... N	60: —	15: —
	{1285	andra ..... N	60: —	
		av fajans (oäkta porslin), härunder inbegripna krukmakargods och andra lervaror, ej särskilt nämnda; ävensom kakel och kakel- ugnsornament:		
		vita eller enfärgade:		
695	{1286	för hushållsbruk..... N	10: —	10: —
	{1287	andra ..... N	10: —	
		två- eller flerfärgade eller för- gyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekore- rade:		
696	{1288	för hushållsbruk..... N	16: —	9: —
	{1289	andra ..... N	16: —	

Tilläggstullarna, vilka, såsom framgår av de anförda uppgifterna, endast avse artiklar för hushållsbruk, fastställdes i fråga om varor av äkta porslin (stat. nr 1282 och 1284) enligt förordningen den 22 juni 1934 (nr 371) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa och beträffande fajansvaror (stat. nr 1286 och 1288) enligt kungörelsen den 31 maj 1935 (nr 226) angående tillägg till nämnda förordning till en början intill utgången av juni 1937 men ha, senast genom förutnämnda i överensstämmelse med beslut av 1940 års lagtima riksdag den 26 april 1940 utfärdade förordning, nr 282, erhållit fortsatt giltighet för tiden till och med den 30 juni 1943.

I skrivelse den 29 januari 1943 ha *Gefle Porslinsfabriks Aktiebolag*, *Aktiebolaget Gustavsbergs Fabriks Intressenter*, *Hackefors Porslin Aktiebolag*, *Aktiebolaget Karlskrona Porslinsfabrik* och *Aktiebolaget Rörstrands Porslinsfabriker* hemställt, att enär de förhållanden, som år 1940 åberopades för fortsatt giltighet av ifrågavarande tilläggstullar å porslin och fajans, alltjämt föreläge i huvudsak oförändrade samt ett upphävande av dessa tullar skulle medföra mycket allvarliga konsekvenser för den inhemska porslinsindustrien och dess arbetare, tullarna måtte förbli i kraft även efter den 30 juni 1943.

Vattenmätare. Vattenmätare hänföras i tulltaxan till nr 1065 (stat. nr 1947), därest de ha en genomloppsöppning av högst 40 mm, och till nr 1067 (stat. nr 1950), om genomloppsöppningen är större än 40 mm. I förra fallet utgår tull med 100 kronor för 100 kilogram, i senare fallet med 50 kronor för 100 kilogram.

Å vattenmätare med högst 40 mm genomloppsöppning utgår därjämte från och med den 1 juli 1939 tilläggstull med 200 kronor för 100 kilogram, vilken senast för tiden 1 maj 1940—30 juni 1943 fastställts genom den i överensstämmelse med beslut av 1940 års lagtima riksdag utfärdade förordningen den 26 april 1940 (nr 284) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa.

I skrivelse den 20 januari 1943 ha *Aktiebolaget Svenska Metallverken*, *Aktiebolaget Zander & Ingeström* och *Aktiebolaget Imo-Industri* hemställt om utsträckning av giltighetstiden för denna tilläggstull och därvid anfört följande.

De synpunkter bolagen anfört i tidigare skrivelser, vilka föranlett åsättandet av ifrågavarande tilläggstull, och de skäl, som föranledde 1940 års lagtima riksdag att besluta om densamma, ägde alltjämt giltighet. Då det med säkerhet kunde förutsättas, att under de närmaste åren ingen ändring komme att inträda i de förhållanden, som föranledde tilläggstullens införande, borde förlängningen avse en tidrymd av minst två år. Dessutom hemställdes, att statistiskt nr 1947 omarbetades i syfte att förhindra, att delar till vattenmätare kunde införas till lägre tullar än själva vattenmätaren.

Yttranden.

Över framställningarna ha kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 6 mars 1943 inkommit med infordrat gemensamt utlåtande och därvid fogat ett från statens industrikommission införskaffat yttrande.

Statens industrikommission, som ansett tilläggstullarna å vadd och damhattar f. n. sakna betydelse ur försörjningssynpunkt, har ej haft något att

erinra mot bifall till framställningarna om förlängning av giltighetstiden för dessa tullar.

Beträffande frågan om förlängning av giltighetstiden för tilläggstullarna å fajans- och porslinsvaror har kommissionen yttrat:

Tillverkningen av porslin är jämförelsevis bränslekrävande. Råvaran kaolin är vidare, åtminstone för vissa kvaliteter, ganska knapp. Ur ren försörjnings-synpunkt skulle därför en mera avsevärd ökning av det utländska porslinets andel i den svenska förbrukningen f. n. vara önskvärd, framför allt däri-genom att den skulle möjliggöra en minskad koltilldelning till porslins-industrin. Handels- och industristatistiken på detta område visar emellertid, att importens volym under de senare åren gått starkt tillbaka och att — även om vissa beräkningar tyda på, att också konsumtionen minskat under kriget — jämväl importens andel i konsumtionen minskat. Sålunda utgjorde in-förseln av fältspatäkt porslin under de båda senaste krigsåren i kvantitet endast $\frac{2}{3}$ av 1939 års import, medan införseln av fajans minskat alltsedan 1937 och under fjolåret endast utgjorde $\frac{1}{4}$ av 1937 års import. Denna utveck-ling kan dock ej sammanhånga med här ifrågavarande tilläggstullar, vilkas belopp varit oförändrade alltsedan 1934 resp. 1935. Tvärtom må framhållas, att porslinstullarnas utformning såsom vikttullar medfört, att tullskyddets relativa storlek under kriget starkt nedgått i samma mån som priset per kg stigit. Tilläggstullarna utgjorde sålunda 1942 endast 5 å 6 % av import-värdet. Det synes därför i och för sig mindre antagligt, att deras borttagande skulle i högre grad påverka importutvecklingen. Därtill kommer, att en av de största importörerna av porslinsvaror för hushållsändamål på kommis-sionens förfrågan förklarat, att direkta leveranssvårigheter framträtt hos de utländska leverantörerna av sådant porslin. Ifrågavarande tilläggstullar kun-na under sådana förhållanden knappast ha någon inverkan på försörjnings-läget. Industrikommissionen, som ej sökt bedöma förevarande tullars önsk-värdhet ur allmänna synpunkter, har sålunda ur de synpunkter den närmast företräder ej någon erinran mot den begärda förlängningen av giltighets-tiden.

Vad angår frågan om förlängning av giltighetstiden för tilläggstullen å vattenmätare har kommissionen anført i huvudsak följande.

Beträffande denna vara har importen gått starkt tillbaka sedan förkrigs-tiden. Denna utveckling synes här stå i samband med tilläggstullen, som är omkring 20 % av varans importvärde och vars införande sammanfaller med importminskningens inträde. Visserligen utbröt världskriget ungefär samti-digt, men då den huvudsaklige utländske leverantören, Siemens, ej lär ha haft leveranssvårigheter, är tillbakagången knappast i första hand att till-skriva krigsförhållandena. Det är ju ock bekant, att i fråga om denna vara ett häftigt priskrig länge rått och alltså råder mellan sökandena och Sie-mens, vilket förhållande på sin tid föranledde tilläggstullens införande.

Även om det svenska fabrikkatet, som är av annan konstruktion än det tyska, torde vara väl inarbetat hos flertalet förbrukare, är det sålunda an-tagligt, att en större förändring i tullskyddets storlek skulle påverka inför-selns omfattning. Detta kunde ur clearingsynpunkt vara önskvärt; kommis-sionen har emellertid i främsta rummet ansett sig höra bedöma saken ur nu aktuella försörjningssynpunkter. Då bristande tillgång på färdigvaran ej torde behöva befaras, blir det här närmast fråga om materialtillgången. Vat-tenmätarna tillverkas i huvudsak av mässing, och en ökad import av mätare skulle sålunda minska den inhemska mässingförbrukningen. Emellertid möj-liggör gällande överenskommelse i ämnet med Tyskland för detta land att

erhålla kompensation för de kvantiteter koppar, som åtgå för framställning av vattenmätare, vilka utföras till Sverige. I den mån så sker uppstår vid import av mätare ingen kopparbesparing. Kommissionen, som ej ansett sig behöva ingå på omständigheterna i övrigt, har med hänsyn härtill ingen erinran mot den begärda förlängningen av tilläggstullens giltighetstid.

Kommerskollegium och generaltullstyrelsen ha anfört i huvudsak följande.

Ämbetsverken finna visserligen, att såsom förhållandena utvecklats här avsedda tilläggstullar, åtminstone i fråga om vissa artiklar, förlorat en del av sin tidigare betydelse. Med hänsyn till vad industrikommissionen anfört i frågan och då någon sänkning av tullskyddet för den inhemska tillverkningen av berörda varuslag icke lämpligen torde böra vidtagas under nu rådande ovissa förhållanden, anse ämbetsverken sig emellertid böra tillstyrka, att giltighetstiden för nämnda tilläggstullar utsträcker att gälla ytterligare under viss tid, förslagsvis två år, räknat från och med den 1 juli 1943.

I framställningen den 20 januari 1943 av Aktiebolaget Svenska Metallverken med flera ifrågasattes jämväl en omarbetning av tulltaxan i syfte att förhindra, att delar till vattenmätare kunna införas till lägre tullar än själva vattenmätaren. I anledning härav vilja ämbetsverken förklara, att en sådan åtgärd icke torde vara av behovet påkallad. Ämbetsverken tillåta sig här erinra om, vad ämbetsverken rörande denna fråga anfört i sitt gemensamma utlåtande till statsrådet och chefen för handelsdepartementet den 9 februari 1940 i anledning av bolagens framställning i ämnet den 25 januari 1940. I anslutning härtill må framhållas, att särskilt inkommande inre delar till vattenmätare enligt av generaltullstyrelsen under år 1941 utfärdade anvisningar skola hänföras till tulltaxenummer 1073: 2 (statistiskt nummer 1963) och sålunda beläggas med en tull av 10 procent av värdet. Enligt de uppgifter, som föreligga beträffande dessa delar, skulle nämnda värdetull, åtminstone i vissa fall, motsvara en vikt tull, som väsentligt överstiger den för de färdiga mätarna gällande tullen och tilläggstullen av tillhoppa 300 kronor för 100 kilogram.

Ämbetsverken få sålunda tillstyrka, att giltighetstiden för de tilläggstullar, som avses i de remitterade framställningarna, förlänges från och med den 1 juli 1943 till och med den 30 juni 1945. Ämbetsverken vilja däremot avstyrka den gjorda hemställan, att tulltaxans bestämmelser i fråga om delar till vattenmätare måtte omarbetas.

*Departements-
chefen.*

På de skäl kommerskollegium och generaltullstyrelsen åberopat förordar jag en förlängning av giltighetstiden för ifrågavarande tilläggstullar till och med den 30 juni 1945. Vad angår frågan om tullbehandlingen av delar till vattenmätare torde, med hänsyn till vad ämbetsverken anfört, särskilda åtgärder härutinnan icke erfordras.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att förordningarna den 22 juni 1939 (nr 347) och den 26 april 1940 (nr 284) med ytterligare tillägg till gällande tulltaxa skola äga fortsatt giltighet för tiden från och med den 1 juli 1943 till och med den 30 juni 1945;

dels ock såsom ytterligare tillägg till gällande tulltaxa besluta,

att vid införsel från utlandet skall för tiden från och med den 1 juli 1943 till och med den 30 juni 1945 utöver enligt tulltaxan stadgad tull utgå tilläggstull på sätt nedan sägs:

Tulltaxe- nr	Statistiskt nr	Varuslag	Tilläggstull för 100 kg kronor
		Hattar, ej av pälsverk, andra än herrhattar, även halvfärdiga: ----- andra slag: ----- av annat ämne: ogarnerade, med undantag av s. k. stråstumpar och capeliner. . . 1 st.	—: 50
ur 630	ur 1194: 3— 1196	andra slag: försedda med garnering eller montering av varor, inne- hållande silke . . . . . 1 st.	—: 75
ur 631	1198: 3 ur 1199— 1200	andra . . . . . 1 st.	—: 75
ur 632	ur 1201— 1203		
		Fajans- och porslinsvaror, ej särskilt nämnda: ----- andra slag: av äkta porslin: vita eller enfärgade: för hushållsbruk . . . . . N	15: —
ur 693	1282	två- eller flerfärgade eller förgyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekorerade: för hushållsbruk . . . . . N	15: —
ur 694	1284	av fajans (oäkta porslin), härunder in- begripna krukmakargods och andra lervaror, ej särskilt nämnda; även- som kakel och kakelugnsornament: vita eller enfärgade: för hushållsbruk . . . . . N	10: —
ur 695	1286	två- eller flerfärgade eller för- gyllda, försilvrade eller på annat likartat sätt dekore- rade: för hushållsbruk . . . . . N	9: —
ur 696	1288		

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Hartvig.